

**ชื่อ** วารุณี ศุภบัณฑิต  
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา  
ภาควิชานโยบาย การจัดการศึกษา และความเป็นผู้นำทางการศึกษา  
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2548

**ชื่อเรื่อง** แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ  
สถานศึกษาในจังหวัดนครนายก : การวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา  
(GUIDELINES FOR THE ENHANCEMENT OF COMMUNITY PARTICIPATION  
IN BASIC EDUCATION PROVISION AT THE SCHOOL LEVEL IN NAKORNNAYOK  
PROVINCE : A SOCIOLOGICAL ANALYSIS)

**ISBN** 974-14-1875-2

\*\*\*\*\*

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษาในจังหวัดนครนายก และเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษา งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้พหุกรณีศึกษา โรงเรียน 4 แห่งในจังหวัดนครนายก ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การศึกษาภาคสนาม เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ในส่วนการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามและนำเสนอรูปแบบการพัฒนา จากนั้นนำไปให้ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกตรวจสอบ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับสถานศึกษาในจังหวัดนครนายกแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1.1 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยทาบตามบุคคลให้เข้าเป็น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกระจายอำนาจการบริหารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียนและมีการทำงานเป็นทีม คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับการชี้แจงให้ทราบบทบาทหน้าที่และร่วมบริหารจัดการโดยการประชุมปรึกษา มีการจัดทำแผนคุณภาพซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน มีความร่วมมือของผู้ปกครองเครือข่าย มีระบบชมรมอภิบาลเพื่อความโปร่งและเป็นธรรม มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของโรงเรียน

## 1.2 การวิเคราะห์เชิงสังคมวิทยา แบ่งเป็น

1.2.1 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่รับรู้ และบทบาทที่แสดง พบว่า โดยภาพรวมกรรมการรับรู้และแสดงบทบาทได้ในระดับปานกลาง มีการขัดแย้งภายในบทบาทด้านวิชาการ

1.2.2 การวิเคราะห์ข้อจําเป็นแห่งการหน้าที่ ของ Tacott Parsons พบว่า การเกิดความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษา เกิดจากการแสวงหาวิถีทางบรรลุเป้าหมาย (G) โดยการทำตามบุคคลในชุมชนให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียน เกิดการปรับตัวในการทำงานร่วมทั้งโรงเรียนและชุมชน (A) เกิดการประสานกลมกลืนภายในระบบ (I) หาวิธีการทำงานร่วมกันและลดความตึงเครียด (L) ในการทำงานด้วยการจัดประชุมและส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอ 2 แนวทาง คือ การสร้างผู้นำในการพัฒนาและการอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำให้เกิดทักษะในการบริหาร แนวทางดังกล่าวได้นำไปให้ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

\*\*\*\*\*

## Abstract

The purposes of this research are to analyze the community participation in basic education at the school level by using the structural functional theory and to propose guidelines for enhancing the community participation in basic education at the school level. The research utilized a qualitative research methodology by using data collection, the techniques of focus- group discussion, in-depth interview, and observation, as well as non-participatory and participatory observation and by using field study in 4 schools in Nakornnayok province. Administrators and supervisors at the office of Nakorn nayok educational area examined and approved the guidelines.

Research findings were as follows :

1. The school based management is conducted in all 4 schools. 2) The sociological analysis in structural – functional theory were used to analyze the basic educational institute committee’s role. (1) To analyze in expected role, perceived role and actual role in terms of academic, budget, personnel and general management. It was found that the basic educational committee’s role in perceived role and actual role are in medium level. There is a intrarole conflict in terms of academic. (2) To analyze the action system by using The Functional Imperatives in 4 basic elements : GAIL. The G ( Goal attainment), the school invited community to be the basic educational institute committee, both school and community have to be adapted themselves (A : Adaptation) to work together , then they have been searching the ways to work well so they are integrated (I : Integration) themselves by sharing both time and ideas , and work controlling or reducing some stress (L : Latency) by having some meetings.

2. Two types of guidelines to enhance the community participation in basic education were presented. Firstly, “Improving the leaders in developing” which is derived from the information identified by the members of the focus – group discussion. This type of education intends to improve the administrators to understand and practice some skills in education administration. Secondly, “The basic educational institute committee seminar” to improve the quality of all the basic educational institute committee was developed by the data information from field – study and the analysis and synthesis of related documents . These 2

guidelines were submitted to the administrators and supervisors at the office of Nakorn nayok educational area for judgment and improvement.

\*\*\*\*\*